

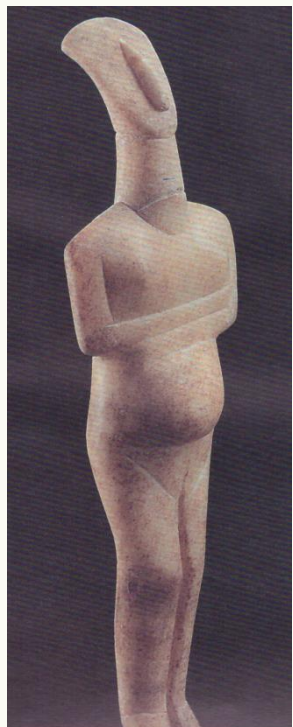
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

2. Η θεραπευτική στην αρχαία Ελλάδα

Πήλινο ρυτό με προτομή
μητρικής θεάς

Μαρμάρινο ειδώλιο
εγκυμονούσας γυναίκας

- Εποχή χαλκού (2700 – 1100 π.Χ.) στις Κυκλάδες και την Κρήτη
- Ευρήματα στις πήλινες επιγραφές της γραμμικής Β' αναφέρονται οι λέξεις:
- ιατρός (i-ja-te), φάρμακο (pa-ma-ko) και αρωματοποιός (a-re-pa-zo-o)
- ... και φυτά όπως:

κύμινο (ku-mi-no), άνηθο (a-ne-tho), μάραθο (ma-ra-tu-wo), σήσαμο (se-sa-ma), κάρδαμο (ka-da-mi-ja), μίνθη (mi-ta), σέλινο (se-li-no), ιβίσκος (e-bi-ca), κορίαννο (ko-ri-ja-na), κύπειρος (ku-pe-ro)

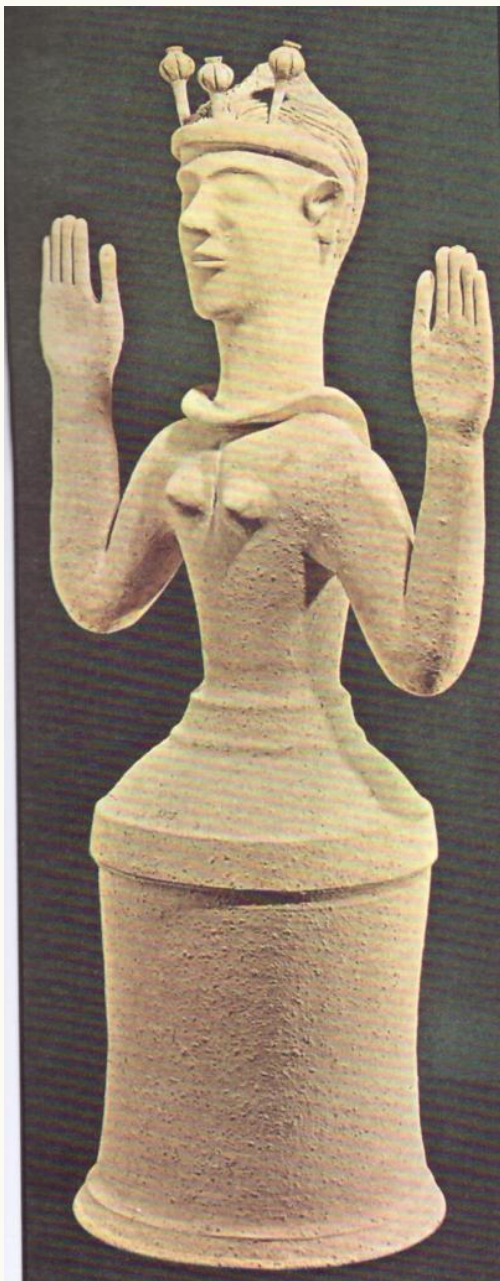
Ο **κρόκος** κυρίως αλλά και πάρα πολλά άλλα φυτά συλλέγονταν μια και είχαν τελετουργική και θρησκευτική σημασία. Η **μήκων** καλλιεργήθηκε ευρύτατα. Είχε σημασία θεουργική και θεραπευτική.

Επεμβάσεις σε κατάγματα ενώ βρέθηκαν και χάλκινα εργαλεία.

Προ-Ιπποκρατική Θεραπευτική: Μινωική-Μυκηναϊκή, Ομηρική, Ασκληπιακή

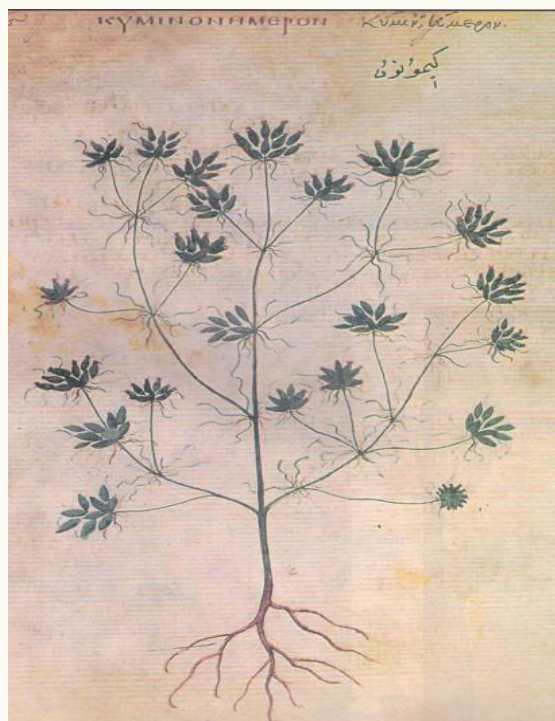
Κροκοσυλλέκτρια

Πήλινες πλάκες στη γραμμική Β' που αναγράφουν τις λέξεις: φάρμακο, ιβίσκος, ιατρός (Πύλος ~1200)

Η μινωική
θεά
των
μηκώνων
(Ηράκλειο)

Το φυτό κύμινο, γνωστό ήδη από τη μινωική εποχή (κώδικας Διοσκουρίδη, Βιέννη)

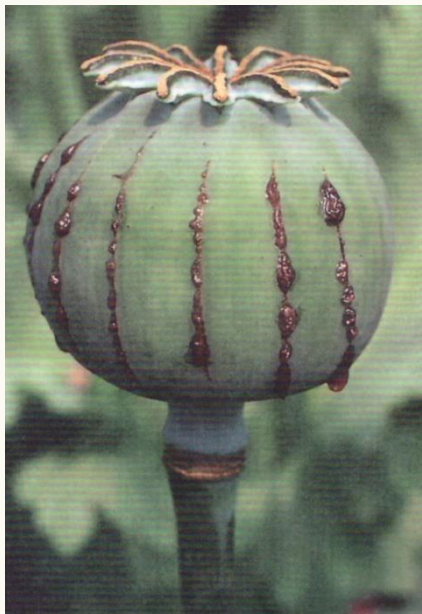

Κροκοσυλλέκτης, Παλάτι της Κνωσού

Η **κωδία της μήκωνος** της υπνοφόρου: φυσική χάραξη για τη λήψη του οπού

Καρφίτσες /περόνες με κεφαλή από κωδιές της μήκωνος

Χρυσό λατρευτικό δαχτυλίδι των Μυκηνών με γυναίκες να κρατούν φυτά

Υγιεινή στην μινωική και μυκηναϊκή εποχή

Οι **λουτήρες** δείχνουν το υψηλό επίπεδο της υγιεινής.

Εφάμιλλοι των σημερινών στο σχήμα και στην αποστράγγιση.

Βρέθηκαν **ωτογλυφίδες** και **ξυραφάκια** για την καθαριότητα αφτιών και γενειάδας.

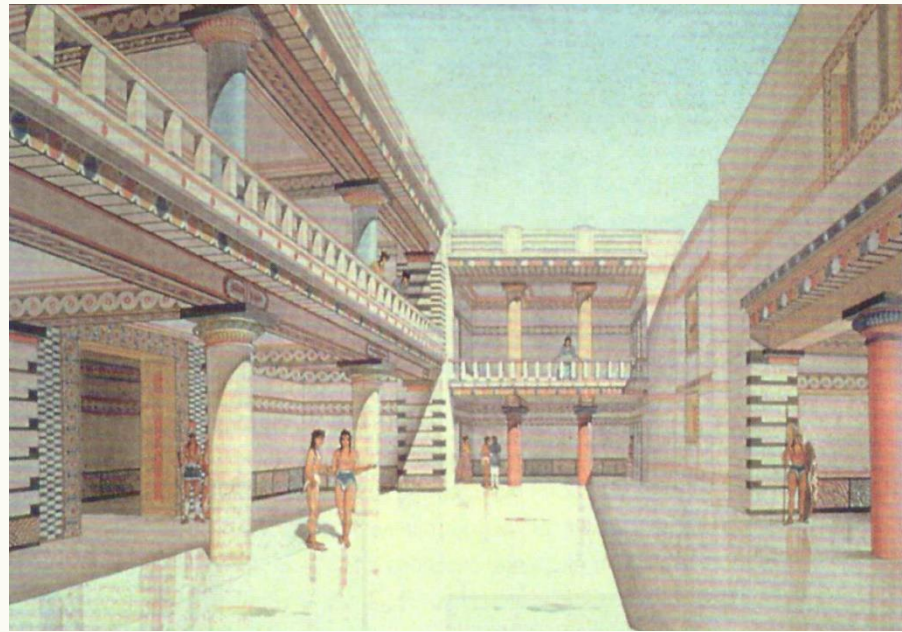
Λαβίδες για αποτρίχωση.

Τα σπίτια είχαν αυλές, μαγειρεία, αποχωρητήρια, λουτρά και παράθυρα.

Υδροσωλήνες οδηγούσαν σε υδραγωγεία με πλήρες αποχετευτικό σύστημα.

Τα **όμβρια ύδατα** έρρεαν προς την αυλή κι από κει στον κεντρικό αγωγό αποχέτευσης, με παράλληλη κατακράτηση ιζημάτων.

Το **αποχωρητήριο** είχε λεκάνη με σκέπασμα, με παλινδρομική βαλβίδα για να εμποδίζει τις αναθυμιάσεις. Υπήρχε ειδική δεξαμενή με συνεχή ροή νερού που ωθούσε τις ακαθαρσίες στον υπόνομο .

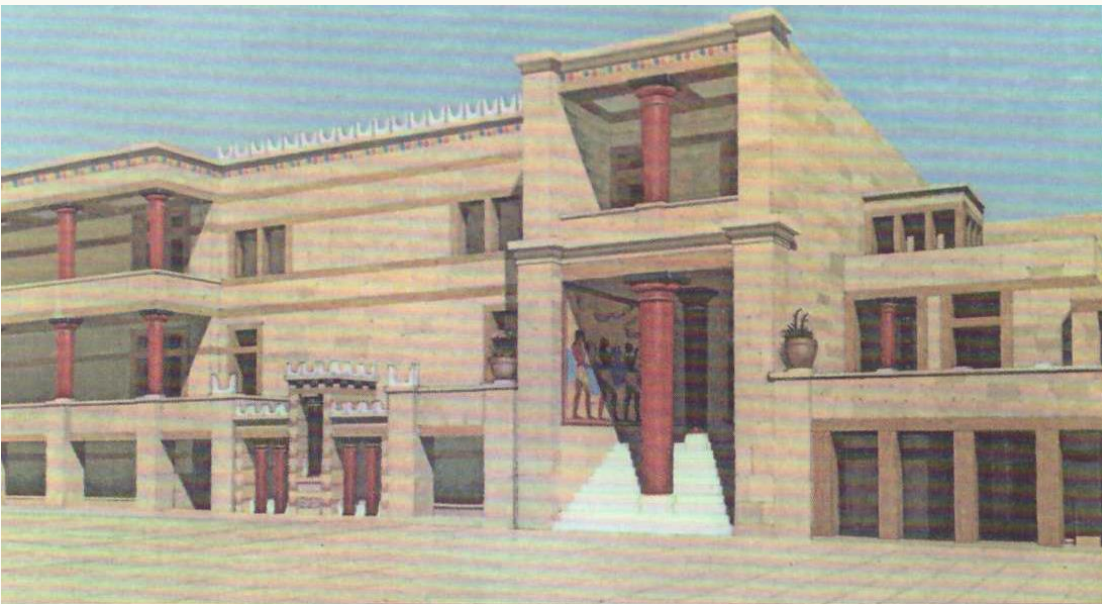

Τμήμα αποχετευτικού συστήματος της Κνωσού.

Τμήμα των ανακτόρων της Κνωσού

Αναστηλωμένος φωταγωγός

Ευρήματα

Παθήσεις του ερειστικού:

- Παραμορφώσεις σπονδυλικής στήλης
- Ελάττωση αρθρίτιδας λόγω της βελτίωσης της διατροφής

Θεότητες

Λατρεία της **Θεάς-Μητέρας**

Εναπόθεση ομοιωμάτων μελών για/μετά την ίαση.

Κύρια θεότητα: η χθόνια θεά των όφεων.

Μετά την εισβολή των Αχαιών συναντάμε ονόματα Ολύμπιων θεών: Δία, Ήρας, Ποσειδώνα, Αθηνάς και της Ειλειθυίας (θεά του τοκετού και της μητρότητας).

Σχέσεις με άλλους λαούς

Σχέσεις **εμπορικές** με Αιγύπτιους:

- Ιατρικά κείμενα αναφέρουν συνταγές και θεραπείες από τους Keftiu

- **Εξορκισμοί** στον πάπυρο του Λονδίνου γραμμένοι στη γλώσσα των Μινωιτών
- Σε τοιχογραφίες απεικονίζονται να προσφέρουν **δώρα** στον Tuthmosis III

Συμπερασματικά:

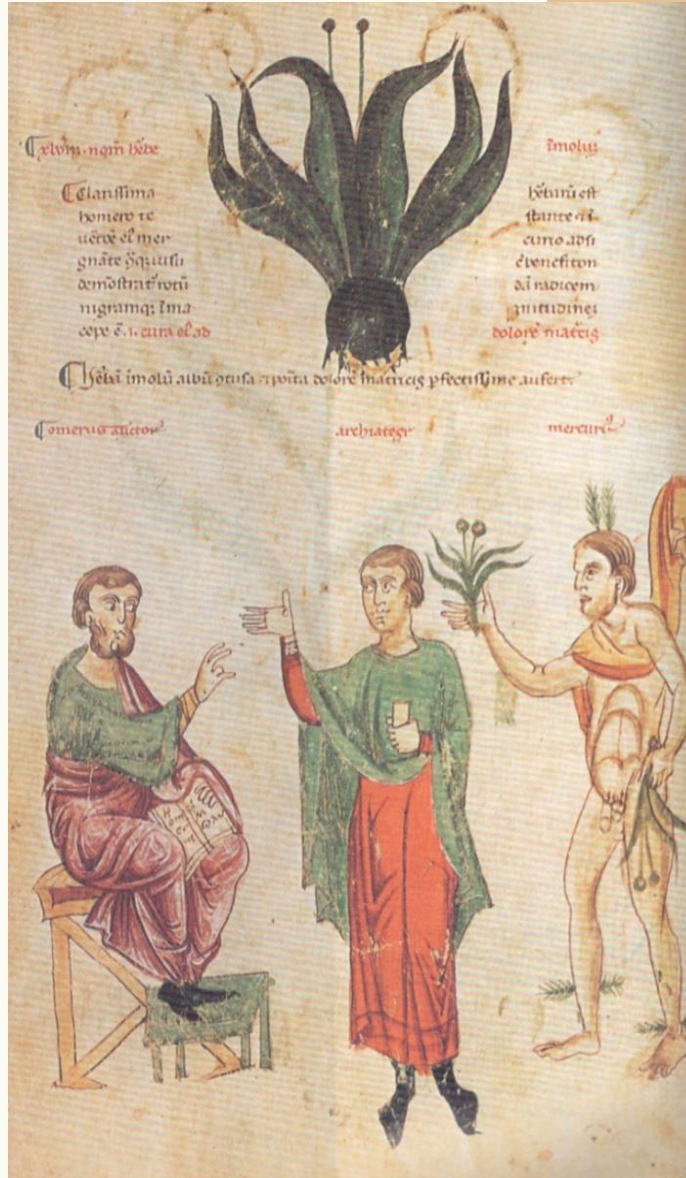
- Η θεραπευτική και η ιατρική εν γένει ήταν σε εμπειρικό και θεουργικό στάδιο.
- Στην Κρήτη εκτός από μαγική (χθόνια θεά των όφεων, κ.α.) αναπτύσσεται και η εμπειρική γνώση γύρω από την υγιεινή και τη θεραπευτική
- Τα φάρμακα φυτικής προέλευσης ήταν πολύ διαδεδομένα έχοντας ιερατική και θεραπευτική αξία

Ομηρική εποχή

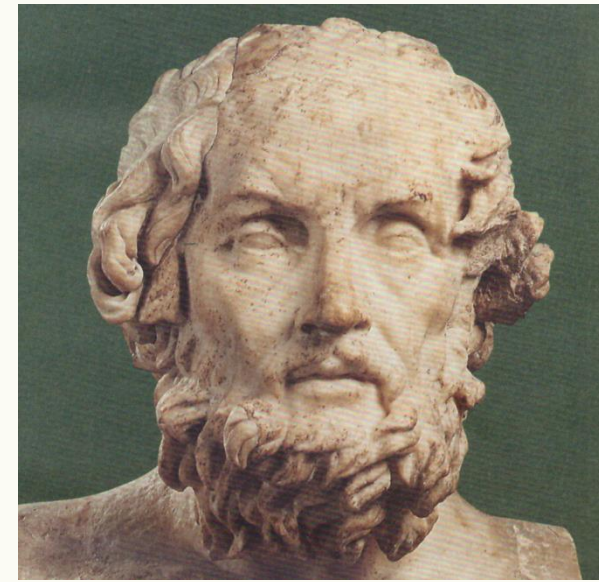
Στα ομηρικά έπη καταγράφονται ιατρικές, θεραπευτικές και φαρμακευτικές γνώσεις.

Διαβάζουμε 150 ανατομικές αναφορές:

- **Αίμα:** κύριο συστατικό σώματος και ζωής
- **Ψυχή:** άυλη και πηγή ζωής
- **Νόσοι:** θεϊκή τιμωρία
- **Θεραπεία:** με την θεϊκή βοήθεια
- **Φάρμακα:** πάρα πολλά – ξεχωρίζουν: **μώλυ** και **νηπενθές**
- **Τραύματα:** Τα του **στήθους**, της **κοιλιάς** και των **ώμων** είναι θανατηφόρα.
- **Περίθαλψη:** στο πεδίο της μάχης ή σε σκηνές
- **Επέμβαση:** με **εξολκή**

Ο Όμηρος καθισμένος - δίπλα του ένας ιατρός και ο θεός Ερμής με το φυτό μώλυ

Η αποθέωση του Ομήρου.
Καθισμένος στεφανώνεται από την
Οικουμενή και τον χρόνο 2^{ος} αι. π.Χ.

Ιατροί και θεραπευτές στα Ομηρικά έπη

Ονομαστοί γιατροί τα παιδιά του Ασκληπιού:

- ο Μαχάων (χειρουργός) και
- ο Ποδαλείριος (θεραπευτής)

Οι απόγονοι τους ονομάστηκαν Ασκληπιάδες

Η γνώση της θεραπευτικής και της ιατρικής είναι γνωστή:

- σε πολεμιστές:
 - ο Αχιλλέας (από τον κένταυρο Χείρωνα)
 - ο Νέστορας (από τον πατέρα του)
 - ο Φιλοκτήτης
- σε γυναίκες:
 - η Αγαμήδη γνώστης φαρμάκων
 - η Ελένη γνώριζε το νηπενθές
 - Η δούλα Εκαμήδη άριστη νοσηλεύτρια

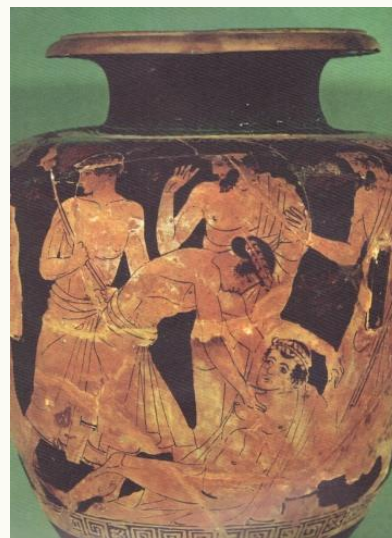
Επεμβάσεις γινόταν για:

- εξαγωγή βελών
- ακρωτηριασμούς
- αιμορραγίες
- επιθέματα

Μέτρα απολύμανσης: Πλένονταν τακτικά στη θάλασσα, απολυμάνσεις ανακτόρων και οικιών με θείο

Ο γιατρός είναι ιερέας και επαγγελματίας

Οι ιατρική και θεραπευτική αντιπροσωπεύει μια τέχνη που θεραπεύει κακώσεις και νόσους.

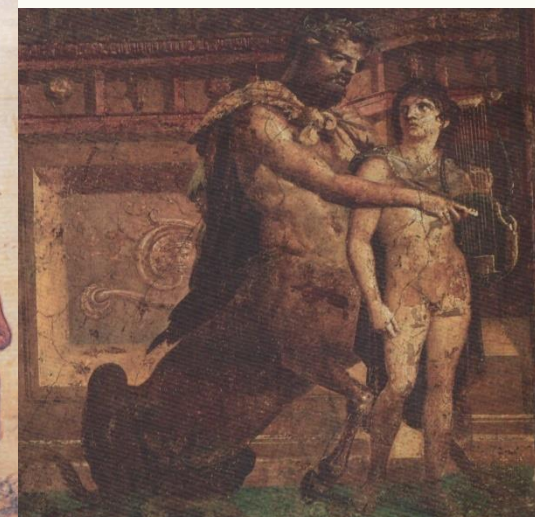
Ο Φιλοκτήτης μετά το δάγκωμα του φιδιού
(αγγείο 6^{ος} αι.)

Ο Αχιλλέας τοποθετεί επίδεσμο στον τραυματία
Πάτροκλο (5^{ος} αι.)

Ο Όμηρος δέχεται το φυτό παιώνια (Cod.
Vind. 93, f. 72r)

Ο Αχιλλέας μαθητής του Κένταυρου
Χείρωνα

Μυθολογική και Ασκληπιακή θεραπευτική

Μαντεία

Οι μάντεις ήταν και ιατρικές φυσιογνωμίες:

- ο μάντης Μελάμπους

Καταγράφεται η θεραπεία με υδροθεραπεία και ελλέβορο των πριγκιπισσών του Άργους

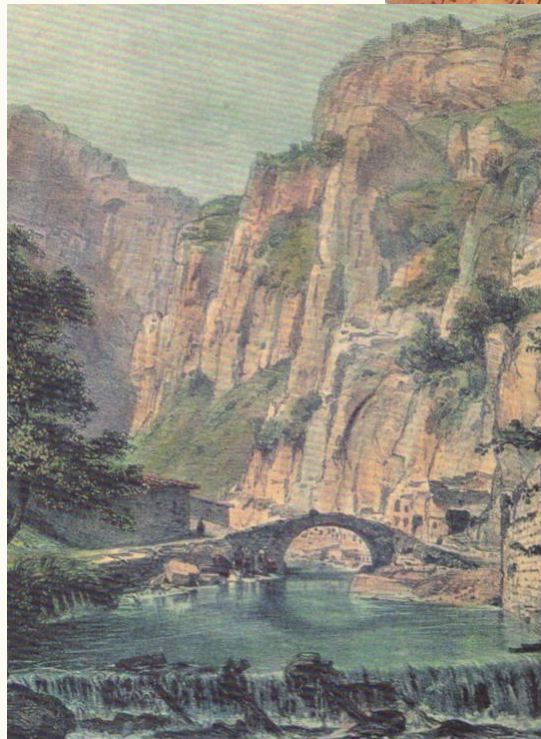
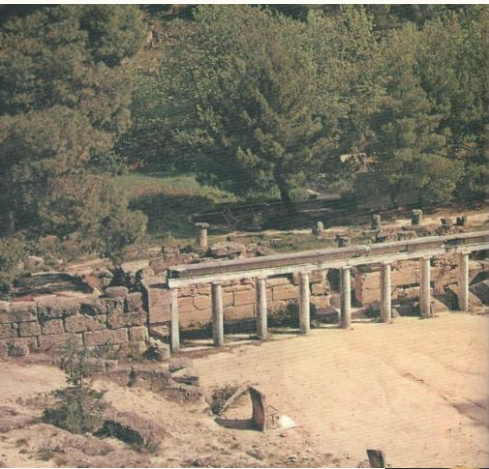
- ο μάντης Αμφιάραος

Θεραπευτής της Αργοναυτικής εκστρατείας και στον πόλεμο Επτά επί Θήβας

Στα μαντικά ιερά προσέρχονταν για χρησμό, θεραπεία, υγιειοδιαιτητική αγωγή, βοτανοθεραπεία, λουτροθεραπεία, κλιματοθεραπεία, ψυχοθεραπεία

Ξακουστά μαντεία:

Τροφώνιον άντρο σε εξαιρετικό φυσικό περιβάλλον πρόδρομος των Ασκληπιείων

Θεουργική ιατρική θεραπευτική

Οι Θεοί είχαν θεραπευτικές δυνάμεις

Κατεξοχήν της ιατρικής και θεραπευτικής: ο **Απόλλων** ή Παιών (↔ παιωνία), η **Αθηνά** προστάτιδα των οφθαλμών, η **Άτρεμις** προστάτιδα των βρεφών και νηπίων, ο **Ηρακλής** ανακάλυψε τις κατευναστικές και ανακουφιστικές ιδιότητες των θερμών λουτρών. Αλλά και ο **Αχιλλέας** θεράπευσε τον Τήλεφο με το βότανο αχίλλειον.

Αναφορές καισαρικής τομής : Γέννηση Ασκληπιού.

Αναπτυγμένη και η υγιεινή: οι νύμφες λούονται στα ύδατα των πηγών.

Ιχνη κληροδοτήθηκαν στη σύγχρονη ανατομική.

Η ιατρική ορολογία επηρεάστηκε από την μυθολογία

Ο Κένταυρος Χείρων

Ιδρυτής της ελληνικής ιατρικής, χειρουργικής και θεραπευτικής. Γεννήθηκε ~ 1270 στη Θεσσαλία. Ανακάλυψε θεραπευτικά φυτά. Το **κενταύριο** και το **χειρώνιο** φέρουν το όνομά του. Χειρώνια <χρόνια> έλκη. Επιπάσσονταν στα δήγματα και τραύματα.

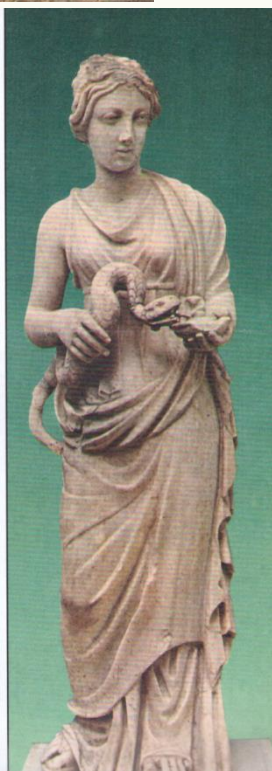
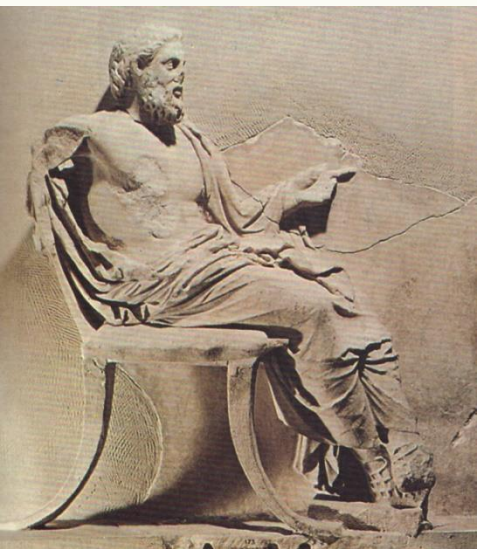
Θεράπευσε τις οφθαλμικές παθήσεις.

Το φυτό **αρτεμισία** πήρε το όνομά της από την Άρτεμη που του υπέδειξε τις θεραπευτικές ιδιότητες των φυτών.

Ιδρυσε σχολή

Λέγεται ότι υπήρξε δάσκαλος του Ασκληπιού, των Διόσκουρων, του Ιάσωνα, του Αχιλλέα, του Ηρακλή, του Θησέα, κ.α.

Ασκληπιακή θεραπευτική

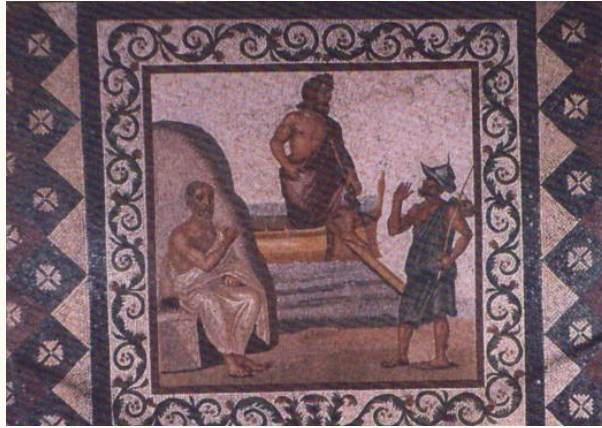
Ασκληπιός $\Rightarrow$ γιος του Απόλλωνα
Λατρευόταν ως χθόνιος Θεός
Διδάχθηκε τις θεραπευτικές ιδιότητες από
τον Χείρωνα.

Ως γιατρός ο Ασκληπιός θεράπευε με
φάρμακα από βότανα. Εκανε επεμβάσεις,
και με επωδούς ανάσταινε και νεκρούς.

Η θεραπευτική του έναντι αμοιβής.

Πέθανε κατακραυνομένος από το Δία =
ένδειξη θανάτου από οξύ νόσημα

Το όνομά του πιθανότατα προέρχεται από
το ασκάλοβος (=όφις) που ήταν το σύμβολό
του. Γύρω από τη ράβδο που κρατούσε
τυλιγόταν το φίδι.

Ο Ασκληπιός

Ο Ποδαλείριος γιος του Ασκληπιού

Ικέτες φέρνουν στον Ασκληπιό βόδι για θυσία

Γυναίκα του Ασκληπιού η Ηπιόνη
 Θυγατέρες του η Υγεία, η Πανάκεια, η
 Αίγλη, η Ακεσώ και η Ιασώ
 Γιοι του ο Μαχάων, ο Ποδαλείριος και
 ο Τελεσφόρος

Ασκληπιεία - Η λατρεία του Ασκληπειού

Τα ιερά του Ασκληπιού – περίπου 300

Ήταν ναοί και νοσηλευτικά κέντρα

Κατέφευγαν επιφανείς και μορφωμένοι

Ήταν συγκροτήματα, μεγαλοπρεπή κτήρια σε επιλεγμένα φυσικά τοπία για:

νοσηλεία – στέγαση – φιλοξενία – ψυχαγωγία

Ο ναός του Ασκληπιού ήταν για θεραπευτικά καθήκοντα και ιατρικούς σκοπούς

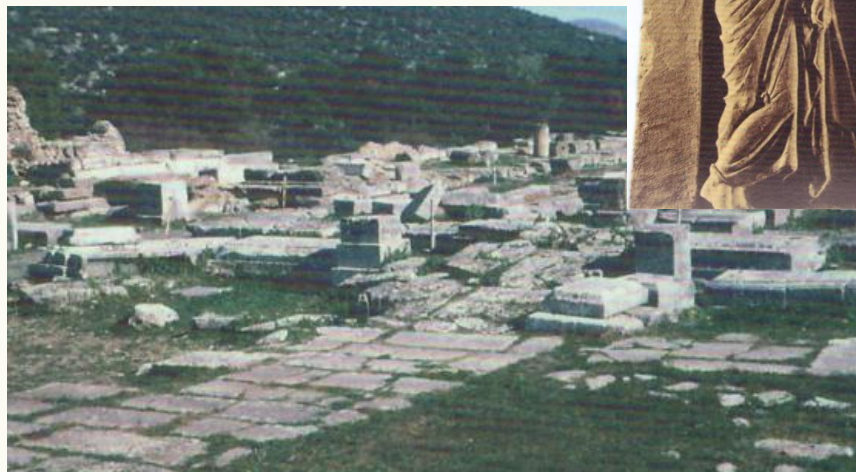
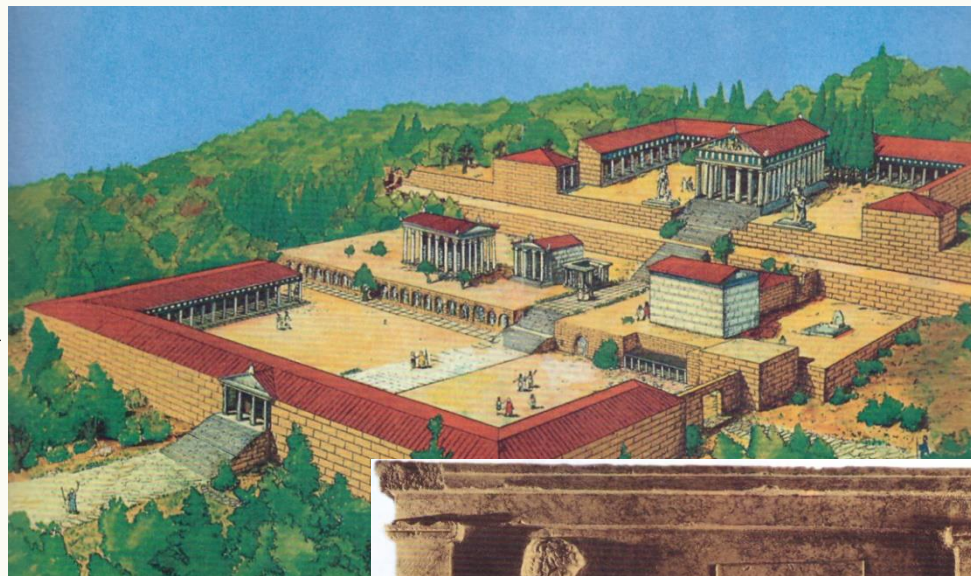
Στο άβατον, εγκοιμητήριο λάμβανε χώρα η θεραπεία των επισκεπτών, όπου ο θεός επισκεπτόταν κατά την διάρκεια του ύπνου

Το προσωπικό των Ασκληπειείων:

- μέγας ιερέας
- πυρφόρος
- ιερομνήμονες (νοσηλευτές)
- υδροθεραπευτές
- μαλάκτες
- θεράποντες

Οι ασθενείς πριν περάσουν στο **άβατο** υποβαλλόταν σε **αποκαθαρτική αγωγή** απέχοντας από φαγητό και οиноποσία.

Τα Ασκληπιεία ήταν **νοσηλευτικά, θεραπευτικά υγιεινοδιαιτητικά, χειρουργικά, ψυχολογικά ιδρύματα.**

Συλλογή βούφθαλμου, βουνιάδας, βούνιου

Η θεραπεία στα Ασκληπιεία

Κατά τη διάρκεια της νύχτας εφαρμοζόταν η θεραπευτική αγωγή:

Ιάσεις παραλύτων

Ενστάλαξη κολλυρίων

Αφαίρεση σκωλήκων

Θεραπεία φθειρίασης,
ατεκνίας, αλωπεκίας με
επίθεση φαρμακευτικών
σκευασμάτων

Συνιστούσαν: ασκήσεις,
γυμναστική, ακρόαση
μουσικής, ασμάτων,
θεαμάτων

Τα Ασκληπιεία επιβίωσαν για
πολλά χρόνια

Τα ιερά αυτά μετατρέπονται σε
ναούς και η εγκοίμηση στα
Ασκληπιεία διαδέχεται η
κατάκλιση και αγρυπνία
στους χριστιανικούς ναούς.

Ο Δαρείος και ο γιατρός του Δημοκίδης

Συμπερασματικά:

- Η Ομηρική θεραπευτική και ιατρική ασκείται από έμπειρους γιατρούς
- Η θεραπευτική των Ασκληπιείων είναι ιερατική, έργο μια κλειστής ομάδας ιερέων (=κάστας) και οι θεραπείες γίνονται θαυματουργικά.
- Σημαντικό ρόλο παίζει η υγιεινοδιαιτητική αγωγή, η ψυχαγωγία και αγωγές συντηρητικής θεραπείας. Θεραπευτική και η ιατρική εν γένει ήταν σε εμπειρικό και θεουργικό στάδιο.
- Απομακρύνεται σιγά σιγά από το ιερατικό δόγμα και τη μαγεία.
- Δημιουργείται με κριτική σκέψη η θεραπευτική υγιεινή και ιατρική της τέχνης και της επιστήμης.
- Η ιερατική θεραπευτική βρίσκει τη πιο δυναμική έκφρασή της στα ιερά του Ασκληπιού.
- Οι πρώτοι ιατροί ήταν θεραπευτές και φαρμακοποιοί: Δημοκήδης ο Κροτωνιάτης
► γιατρός του Τυράννου Πολυκράτη ► αιχμαλωτίστηκε αλλά θεράπευσε το Δαρείο και την βασίλισσα Άτοσσα = ομοτράπεζος του βασιλιά
- Δε λείπουν και οι περιοδευτές εμπειρικοί γιατροί και ριζοτόμοι.
- Αργότερα δημιουργείται η τάξη των στρατιωτικών και δημόσιων θεραπευτών

Ιπποκρατική Θεραπευτική και ιατρική

Συγκεντρώνει όλες τις γνώσεις του παρελθόντος και διαμορφώνεται σε υψηλότερα επίπεδα από εκείνες της ιερατικής και εμπειρικής.

Ο Ιπποκράτης 460-371 του Ηρακλείδη και της Φαιναρέτης, συγκέντρωσε μαθητές και διέδωσε τις ιδέες και αρχές του.

Εγινε ο ιδρυτής της επιστημονικής ιατρικής.

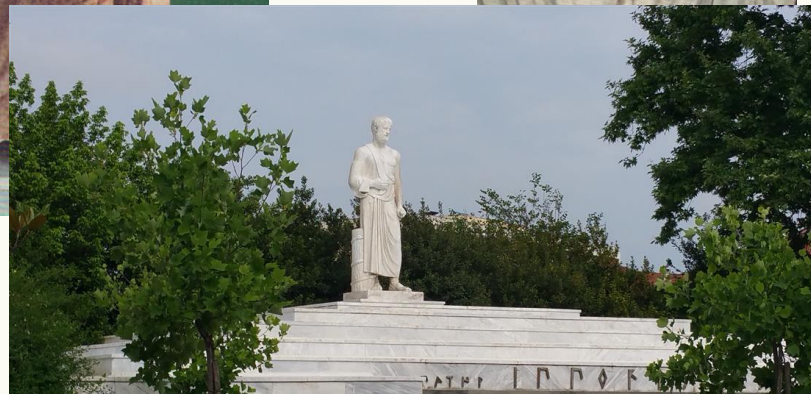
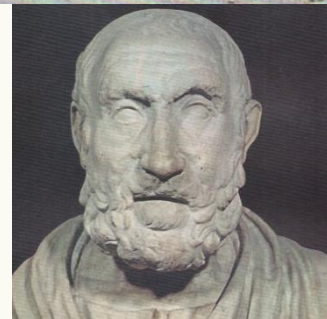
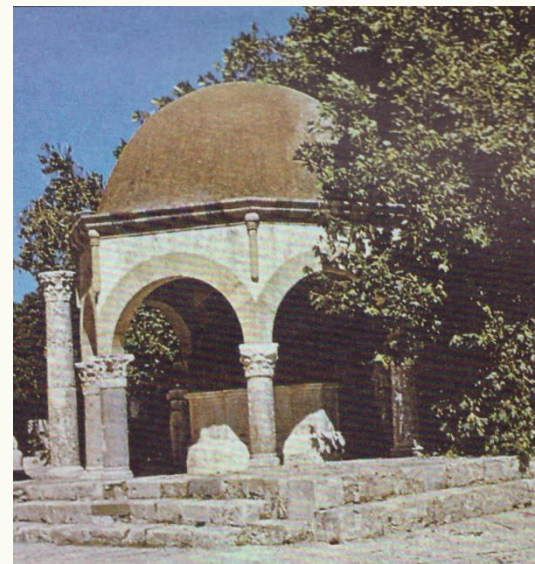
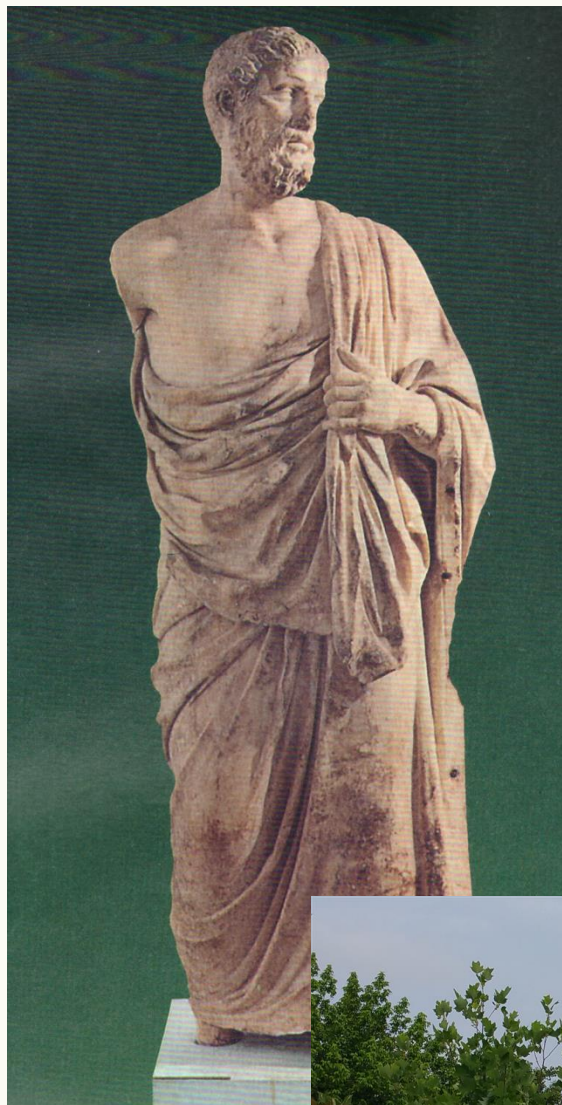
= η νόσος αποτελεί εξελικτική διεργασία του οργανισμού με συμπτώματα. Δεν οφείλεται σε θεϊκές παρεμβάσεις.

Θεράπευσε: Περδίκκα Β', Δημόκριτο, Αρταξέρξη, κ.α.

Εγγραψε 60 έργα. Συνενώθηκαν τον 3^ο αι.

Περί αυθεντικότητας: όλα γράφτηκαν τον 5^ο και 4^ο αι.

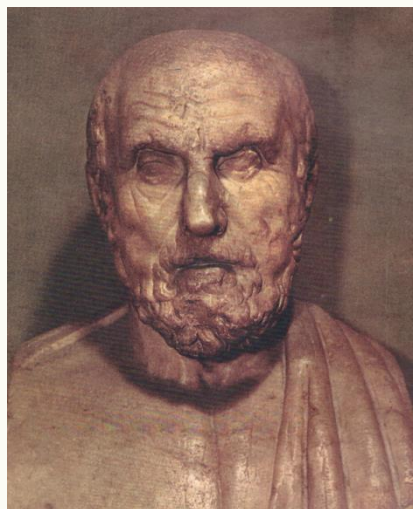
Δεν ανήκουν όλα στον ίδιο αποκλειστικά ως συγγράμματα, λόγω των ποικίλων θεμάτων αλλά από σύγχρονους του. ~ 53 , ~31 ή ~13 αυθεντικά.

Ασκληπιός και Υγεία
υποδέχονται παιδιά

Ιπποκράτης

Ο Ιπποκράτης αποποιείται τα δώρα του Αρταξέρξη

Αρχές και χαρακτηριστικά της Ιπποκρατικής αντίληψης

Η Ιπποκρατική καλύπτει ευρύτατο φάσμα ιατρικών και θεραπευτικών κλάδων.

Η ιδέα της:

- φύσης
 - ολιστικής αντίληψης
 - συνεργασίας και αλληλεπίδρασης
- = κάθε διαταραχή επηρεάζει τον οργανισμό.

- Η φύσις

Σκοπός του γιατρού να βοηθήσει τις δυνάμεις του οργανισμού να εξουδετερώσουν τη νόσο.

Αιτία των παθήσεων είναι εξωγενής. Εξωτερικοί φυσικοί παράγοντες επιδρούν και δημιουργούν νοσολογική κατάσταση.

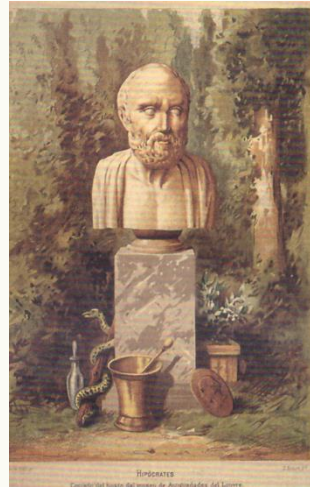
Σημασία η διερεύνηση της αιτίας στο *Περὶ ἀέρων, ὑδάτων, τόπων* ΤΟ εγχειρίδιο των ιατρών. Η κληρονομικότητα παίζει καίριο ρόλο στην έκφραση των νοσημάτων.

Ο Ιπποκράτης μελετά

Γιατρός μελετά

Ο Ιπποκράτης
Γκραβούρα του 19^{ου} αι.

Ιπποκρατική νοσολογία - θεραπεία

- Ολιστική αντίληψη
- Μή δύνασθαι τινὰ καλῶς ἰάσασθαι τὰ νοσήματα, πρὶν ὅλου τοῦ σώματος ἐπισκέψασθαι τὴν φύσιν

Κάθε σώμα αποτελείται από 4 στοιχεία:

Αἴρ – Γῆ – Ὑδωρ – Πῦρ

Κύρια συστατικά, οι **χυμοί** του ανθρώπινου σώματος:

- αἷμα = από καρδιά
- φλέγμα = από εγκέφαλο
- κίτρινη χολή = από ήπαρ
- μέλαινα χολή = από σπλήνα

Η υγεία οφείλεται στην αναλογία/αρμονία μείξης των 4 χυμών. Η διαταραχή προκαλεί νόσο που περνά 3 στάδια: απεψίας – πέψης – λύσης ή κρίσης.

Αναπαράσταση των 4 χυμών

Νέος κάνει εμετό
ενώ υποβαστάζεται

Ιπποκράτης

Ιπποκρατική θεραπευτική

Η νόσος ενεργοποιεί τη φύση και ενεργοποιεί μηχανισμούς αντίστασης.= πέψις

Οι ημέρες της αποκατάστασης ονομάζονται κρίσιμες

Η πέψις ολοκληρώνεται όταν η κρίσις αποκατασταθεί αποβάλλοντας τα κατάλοιπα.

Αν δεν τα αποβάλλει τότε αυτά συγκεντρώνονται αλλού =μετατόπιση =απόστασις = επιπλοκές και υποτροπές.

Η θεραπεία οφείλεται στη σωστή ρύθμιση των χυμών του οργανισμού.

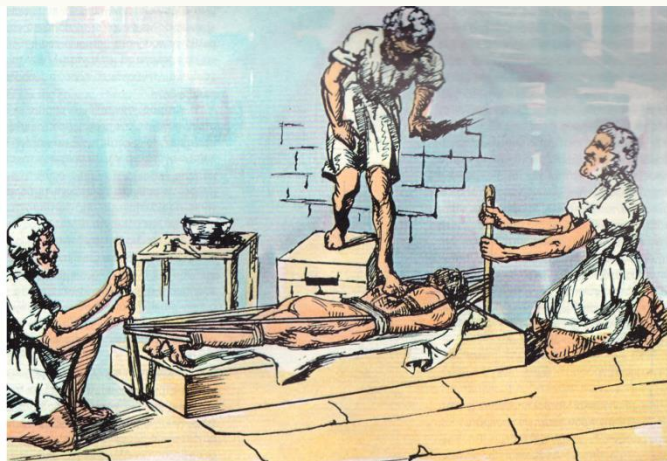
Γνώριζε πολλά νοσήματα: γαστρεντερικού, αναπνευστικού, ουροποιητικού, γεννητικών οργάνων, νευρικού, λοιμώδη κ.α.

Σκηνή νοσηλείας επίτοκου

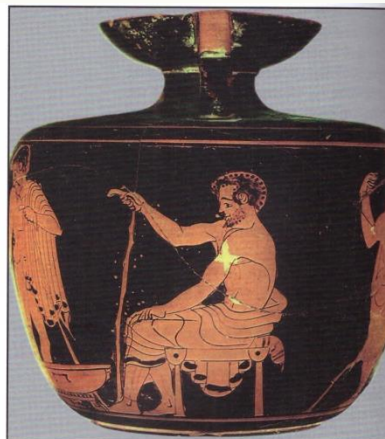
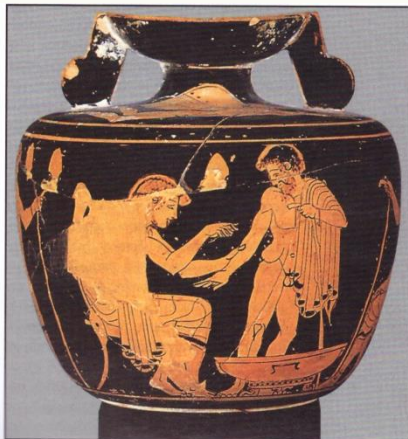
Ψηλάφηση στο ήπαρ

Ανάταξη σπονδυλικής στήλης

Εμβολή μηρού και σπονδυλικής στήλης στην ιπποκρατική κλίνη

Αφαίμαξη και επίδεση

Ιπποκρατική θεραπευτική

Ιπποκρατική θεραπευτική:

η λήψη του ιστορικού του ασθενούς

Παρατήρηση σώματος – Στάση ασθενούς – Θρέψη – Χρώμα προσώπου – Οσμή σώματος – Πέψη – Αναπνοή – Εκκρίσεις και Διαχωρήματα (κόπρανα, ούρα) – Θερμοκρασία – Σφυγμός – Ψηλάφηση και επίκρουση (τρίζοντες ρόγχοι= πνευμονία)

Ιπποκρατική εξέταση ασθενούς

Ιπποκρατικό προσωπίον = το προγνωστικό που οδηγεί στο θάνατο

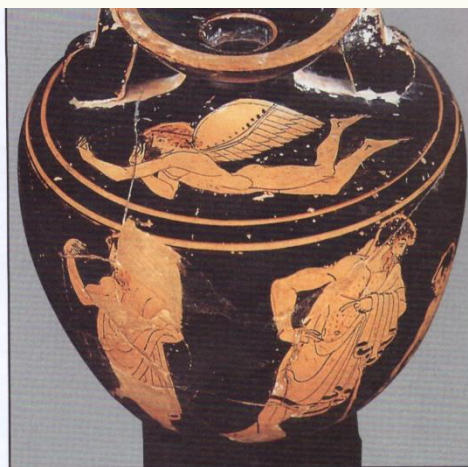
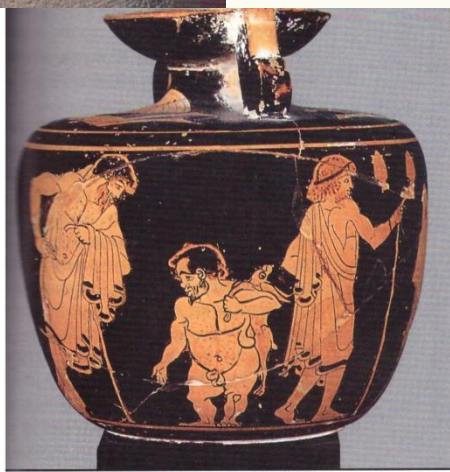
Ιπποκράτειο δάκτυλοι = πληκτροδακτυλία

Ιπποκρατικό σείσιν = ταρακούνημα για να ακούσει τον ήχο του πύου (μετακινείται σε εμπύημα) αλλά και για την επίτοκο για μετατόπιση του εμβρύου. Κατάσειση για απαλοιφή παραμόρφωσης σπονδυλικής στήλης.

Εμβολή σπονδύλων δια σανίδας

Αγαλμα της Υγείας

Ιπποκρατική προγνωστική

Κύριος παράγοντας της θεραπείας: η φύσις

Συνιστάται η διαίτα, λελογισμένη χρήση φαρμάκων, επεμβάσεις

Μεγάλη σημασία στην μετά την εμφάνιση της νόσου θεραπείας και ανάρρωσης:

Μέτρια τροφή = μέτρον άριστον:

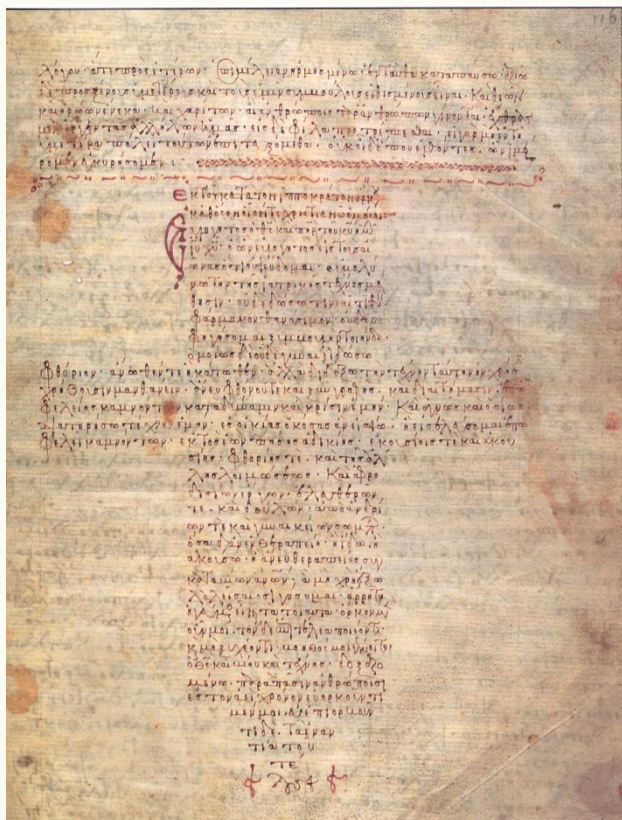
Κατά την ακμή της νόσου επιβάλλεται αποχή από τροφή, εμπύρετη κατάσταση = ελαφρά και ρευστή τροφή.

Επάνοδος στην κανονικότητα βαθμιαία

Εναντιοθεραπεία αλλά και

Ομοιοθεραπεία

Ασθενείς αναμένουν την εξέτασή τους

Ο Ιπποκρατικός όρκος σε
χριστιανική μορφή υπό τη
μορφή σταυρού

Σκηνή νοσηλείας επίτοκου

Ηθική και δεοντολογία

Για τη θεραπεία πρέπει να συμβάλλει και
ο ασθενής

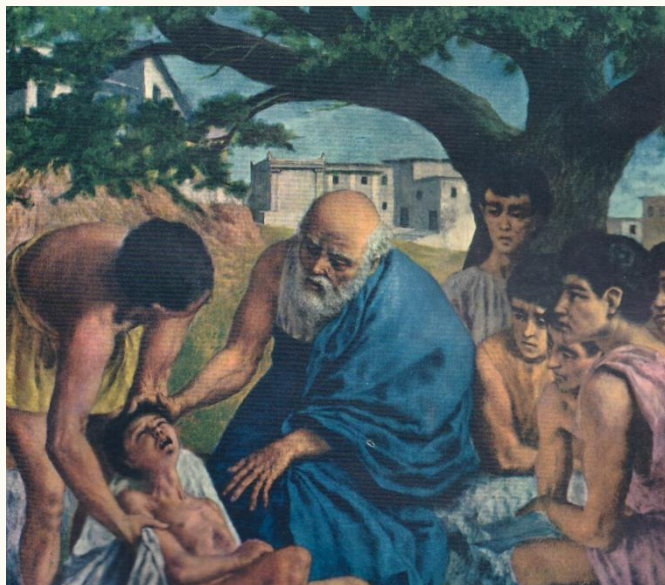
Χρηστή χρήση λουτρών

300 Φάρμακα: καθαρτικά, εφιδρωτικά,
διουρητικά, ναρκωτικά, στυπτικά,
εμετικά αλλά και μέταλλα

Ηθική και δεοντολογία

Άσκηση του καθήκοντος – Τήρηση
θεμελιωδών αρχών και αξιών :

βλ. Όρκος , Νόμοι , Παραγγελίες, Περὶ
ἰητροῦ, κ.α.

Ο Ιπποκράτης στη σκιά του
πλατάνου του στην Κω.
Εξετάζει αναπνευστικό
νόσημα.

Η συμβολή του Ιπποκράτη

Θεώρηση επιστημονική, ορθολογική.
Έθεσε βάσεις για πρόγνωση
προληπτική και προκαθοριστική
ιατρική.

Επίσης της κληρονομικότητας, της
γενετικής, της ιατρικής της εργασίας
και της κοινωνικής και θεραπευτικής
ιατρικής.

Θεμελιώδεις αρχές της ηθικής,
δεοντολογίας, φιλανθρωπίας, και
σεβασμού.

Κορυφαίο έργο όλων: Περί αρχαίας
ιητρικής

Ο Ιπποκράτης και ο Γαληνός ενώ
συνομιλούν. Από μετάφραση του
Κωνσταντίνου Αφρικανού

ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ

3. Η θεραπευτική στην ελληνιστική
και ρωμαϊκή εποχή